

Sygn. akt: I ACa 1463/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Ochalska - Gola
Sędziowie:	SSA Krystyna Golinowska SSO del. Joanna Składowska (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy ze skargi K. R. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa I. K.

przeciwko K. R.

o zapłatę, zakończonej nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie I Nc 31/10

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 września 2013r. sygn. akt I C 1770/11

1. **oddala apelację;**
2. **nie obciąża pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego;**
3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata M. S. z Kancelarii Adwokackiej w Ł. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych brutto z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt ACa 1463/13

UZASADNIENIE

K. R. w skardze z dnia 4 października 2011r. wniósł o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 26 marca 2010r. w sprawie I Nc 31/10, w którym był stroną pozwaną oraz uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa, powołując się na podstawę wznowienia przewidzianą w art.

403 § 1 pkt 1 kpc, a mianowicie sfalszowanie jego podpisu na wekslu, który stanowił podstawę wydania zaskarżonego nakazu zapłaty, podając że o podstawie wznowienia dowiedział się w drugiej połowie lipca 2011r.

I. K. - powód w postępowaniu nakazowym, którego dotyczyła skarga wniósł o jej odrzucenie wobec braku podstaw do wznowienia postępowania, ewentualnie o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zaskarżonym wyrokiem z 25 września 2013r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 1770/11 Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił skargę, nieobciążając skarżącego kosztami postępowania.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 26 marca 2010r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie I Nc 31/10 nakazał pozwanemu K. R., aby zapłacił powodowi I. K. z weksla kwotę 98 000 złotych z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania. Nakaz ten został wydany na podstawie weksla własnego wystawionego w dniu 26 listopada 2009r. na zlecenie pozwanego. Na wekslu znajduje się podpis wystawcy (...).

Na skutek zawiadomienia pozwanego, Prokuratura Rejonowa Ł. wszczęła śledztwo w sprawie podrobienia w dniu 26 listopada 2009r. weksla własnego przez nakreślenie podpisu pozwanego.

W prowadzonym śledztwie biegły sądowy z zakresu badań dokumentów C. B. w wydanej opinii kryminalistycznej doszedł do wniosku, że sporny zapis ręczny na wekslu, na podstawie którego został wydany nakaz zapłaty, nie został nakreślony przez pozwanego i został sfalszowany w drodze naśladownictwa bezpośredniego, a nie nadaje się do identyfikacji wykonawcy.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2011r. postawiono powodowi zarzut, że w dniu 8 marca 2010r. w Ł. puścił w obieg podrobiony weksel własny wystawiony w dniu 26 listopada 2009r., opatrzony sfalszowanym podpisem pozwanego w ten sposób, że przedłożył go w tutejszym Sądzie jako dowód w sprawie I Nc 31/10 i w ten sposób doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 98 000 złotych poprzez uzyskanie prawomocnego nakazu zapłaty.

Postanowieniem z dnia 19 lipca 2011r. Prokuratura Rejonowa Ł. umorzyła śledztwo, bowiem w świetle opinii psychiatrycznej powód w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu znajdował się w stanie niepoczytalności.

Odpis postanowienia o umorzeniu śledztwa został doręczony pozwanemu w dniu 4 sierpnia 2011r.

Na podstawie dowodu z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego M. H., Sądu Okręgowy ustalili, iż weksel, na podstawie którego Sąd wydał zaskarżony nakaz zapłaty, nie został podrobiony. Podpis o treści (...) figurujący na tym wekslu nakreślił pozwany, a przemawia za tym okoliczność, iż w kwestionowanym podpisie oraz podpisach porównawczych występują liczne, charakterystyczne, indywidualne oraz silnie nawykowe cechy wspólne grafizmu. Biegły M. H. dysponował bogatym materiałem dowodowym, tj. dwoma podpisami pozwanego oraz szerokim materiałem porównawczym. Jeden z podpisów został nakreślony niecały miesiąc po podpisaniu weksla. Natomiast biegły C. B., którym wydał opinie w postępowaniu karnym nie dysponował takim materiałem porównawczym.

W świetle opinii psychiatrycznej wydanej w toku postępowania o ubezwłasnowolnienie pozwanego, toczącej się przez Sądem Okręgowym w Łodzi pod sygn. akt I Ns 433/11, K. R. nie wykazuje objawów choroby psychicznej, stwierdza się u niego zaburzenia funkcjonowania o podłożu organicznym. Jest zdolny do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem i prowadzenia swoich spraw.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 217 § 2 kpc pominął dowód z opinii instytutu na okoliczność podrobienia weksla, bowiem pozwany nie zgłosił żadnych zarzutów w stosunku do opinii M. H., a potrzeba powołania innego biegłego musi wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii.

Wskazując na fakt związania określoną przez skarżącego podstawą wznowienia (art. 412 § 1 kpc), Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 217 § 2 kpc pominął również dowód z opinii biegłego psychiatry, uznając że okoliczność sporna w postaci ważności (autentyczności) weksla została już ostatecznie wyjaśniona, a okoliczności, które miały zostać stwierdzone przez biegłego psychiatrę nie miały istotnego znaczenia dla oceny zasadności skargi.

W ocenie Sądu Okręgowego, dzień w którym skarżący dowiedział się o podstawie wznowienia to chwila, w której powziął on wiadomość o wnioskach opinii biegłego C. B., a skargę wniósł w dniu 4 października 2011r., a zatem z zachowaniem ustawowego terminu, o którym mowa w art. 407 § 1 kpc.

Zważywszy że skarga została oparta na ustawowej podstawie, określonej w art. 403 § 1 pkt 1 kpc i została złożona w terminie, Sąd wyznaczył rozprawę i rozpoznał sprawę na nowo w granicach określonych podstawą wznowienia.

Z dokonanych ustaleń wynikało, wbrew twierdzeniom skarżącego, że weksel, na podstawie którego Sąd wydał zaskarżony nakaz zapłaty nie został podrobiony.

W tym stanie rzeczy, wskazana przez skarżącego podstawa wznowienia nie znalazła potwierdzenia i Sąd na podstawie art. 412 § 2 kpc oddalił skargę.

Uwzględniając trudną sytuację materialną skarżącego, na podstawie art. 102 kpc nie obciążono go kosztami zastępstwa procesowego powoda.

Od powyższego orzeczenia K. R. wniósł apelację. Zaskarżył wyrok w części t.j. w punkcie 1, w którym Sąd oddalił skargę.

Podniósł następujące zarzuty:

1. naruszenie prawa procesowego t.j. art. 217 § 1 w związku z art. 227 kpc polegające na oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra J. S. w K. na okoliczność ustalenia, czy podpis na wekslu i umowie pożyczki został nakreślony przez K. R., w sytuacji gdy z okoliczności sprawy t.j. istnienia dwóch sprzecznych opinii co do tego samego dowodu oraz z treści przesłuchania stron wynika konieczność jego przeprowadzenia; - nierozpoznanie wniosku dowodowego pozwanego z dnia 21 maja 2012 roku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry;
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającą na ustaleniu przez Sąd, że podpis znajdujący się na wekslu wystawionym w dniu 26 listopada 2009 roku został nakreślony przez K. R. w sytuacji gdy z wyjaśnień powoda złożonych na rozprawie w dniu 7 marca 2012 roku wynika, że weksel został podpisany w dacie wystawienia około godziny 9 rano, natomiast z pisma nadesłanego z Zakładu Karnego w S. wynika, że K. R. został zatrzymany w dniu 26 listopada 2009 roku o godzinie 7.20 rano.

W oparciu o przedstawione zarzuty apelujący wniósł:

1. o zmianę wyroku Sądu I instancji i uwzględnienie skargi o wznowienie postępowania oraz uchylenie nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 26 marca 2010 roku w sprawie o sygn. akt I Nc 31/10 i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;
2. o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu i oświadczam, że koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

I. K. domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia od skarżącego na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Niezależnie od podniesionych w apelacji zarzutów, w pierwszym rzędzie zauważyć należało, iż skarga o wznowienie postępowania służy wyłącznie w stosunku do orzeczeń merytorycznych prawomocnych (art. 399 § 1 kpc). Na

dopuszczalność wznowienia rzutuje zatem właściwa ocena istnienia orzeczenia, którego dotyczy skarga o wznowienie i jego prawomocności, co jest podstawowym warunkiem dopuszczalności wznowienia.

Tymczasem w toku postępowania, którego dotyczy skarga w sprawie niniejszej, po wydaniu nakazu zapłaty pozwany wniósł zarzuty wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do ich wniesienia (k. 17 – 19 akt sprawy I Nc 31/10). Wniosek o przywrócenie terminu został zwrócony (k. 39), natomiast Sąd Okręgowy nie podjął decyzji w przedmiocie zarzutów, w szczególności nie orzekł o ich odrzuceniu.

Upływ terminu do wniesienia środka zaskarżenia sprawia, że orzeczenie staje się prawomocne z chwilą upływu tego terminu (art. 363 § 1 kpc). Początkiem biegu terminu do złożenia przez pozwanego zarzutów było doręczenie mu odpisu nakazu zapłaty wraz z pouczeniem o sposobie jego zaskarżenia. Przesyłka tego rodzaju przesłana została na adres podany w pozwie – ul. (...) L. i była awizowana.

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego dopuszczają zastępcze doręczenie pism, opierające się na domniemaniu, że pismo doszło do rąk adresata. Stosownie do art. 139 § 1 kpc, w razie niemożności doręczenia pisma bezpośrednio adresatowi należy złożyć pismo w urzędzie pocztowym lub lokalu organu gminy, a zawiadomienie o tym umieścić na drzwiach mieszkania adresata lub w skrzynce pocztowej. Jednakże podstawowym warunkiem skuteczności takiego zastępczego doręczenia jest to, by adresat mieszkał istotnie pod wskazanym adresem. Szczególna ostrożność powinna być zachowana przy pierwszym doręczaniu pisma pozwanemu, dokonanie pozwanemu pierwszego doręczenia w sposób przewidziany w art. 139 § 1 kpc pod wadliwym adresem, pozbawia go bowiem możliwości obrony.

K. R. w dacie wniesienia pozwu w sprawie I Nc 31/10 był pozbawiony wolności, a stan ten trwał od 26 listopada 2009r. do 04 sierpnia 2010r. (świadcstwo zwolnienia – k. 20 akt sprawy I Nc 31/10). Podany w pozwie z dnia 08 marca 2010r. adres nie był zatem adresem faktycznego pobytu pozwanego, co poddaje w wątpliwość prawidłowość doręczenia zastępczego, które zostało dokonane.

Z treści wniosku o przywrócenie terminu wynika, że pozwany otrzymał odpis nakazu zapłaty z pouczeniem 17 sierpnia 2010r. (k. 16) i przyjęcie koncepcji, iż nie doszło wcześniej do skutecznego doręczenia prowadzić musiałoby do wniosku, że K. R. zachował termin do zaskarżenia nakazu zapłaty.

W świetle powyższego zasadna jest konstatacja, że brak rozstrzygnięcia w przedmiocie zarzutów, nie pozwala na jednoznaczne przyjęcie, iż nakaz zapłaty uprawomocnił się, a zatem wniesienie skargi o wznowienia postępowania nakazowego jest niedopuszczalne.

Akceptacja tezy, iż zarzuty pozwanego były spóźnione, musiałaby prowadzić natomiast do wniosku, że termin do wniesienia skargi upłynął, co również skutkować winno odrzuceniem skargi (art. 410 kpc). Początek biegu trzymiesięcznego terminu wyznacza bowiem dzień, w którym strona dowiedziała się o okolicznościach stanowiących podstawę wznowienia. Wbrew założeniu Sądu Okręgowego, K. R. wiedzę taką posiadał już w sierpniu 2010r. Jak wynika z treści wniesionego w sprawie I Nc 31/10 pisma, już wówczas pozwany wiedział, iż nakaz zapłaty został wydany na podstawie weksla, na którym znajdował się w jego ocenie podrobiony podpis. Postępowania karne dostarczyło jedynie potwierdzenia tego faktu poprzez inny dowód – opinię biegłego. Mogłoby natomiast stanowić dla pozwanego źródło wiedzy w sytuacji, gdyby chodziło o podpis osoby trzeciej, nie zaś samego skarżącego.

Prawidłowe rozstrzygnięcie w sprawie przedmiotowej winno zatem przybrać postać odrzucenia skargi, lecz ponieważ stroną wnoszącą apelację był wyłącznie K. R., z uwagi na zakaz reformationis in peius (art. 384 kpc), Sąd Apelacyjny nie mógł dokonać stosownej zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Skoro jednak nie mogło dojść do merytorycznego rozpoznania skargi, a zatem hipotetycznego jej uwzględnienia, podniesione w apelacji zarzuty ocenić należy jako bezprzedmiotowe i zbędna jest ocena ich zasadności.

Z powyższych względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł o oddaleniu apelacji.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążenia skarżącego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi, mając na uwadze sytuację majątkową i zdrowotną K. R. i okoliczność, że doszło do niezawinionych przez pozwanego uchybień na etapie składania przez niego zarzutów od nakazu zapłaty, a także fakt, iż opinia wydana w postępowaniu karnym potwierdzała tezę o podrobieniu podpisu.

O wynagrodzeniu pełnomocnika ustanowionego dla K. R. z urzędu orzeczono zaś na podstawie § 13 ust. 1 pkt 2 oraz § 6 pkt 6 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. „w sprawie opłat za czynności adwokackie...” (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).